

XIII.

En trolddomshistorie fra året 1756.Ved *L. Koch.*

Det er vel almindelig antaget, at den berygtede trolddomshistorie i Thisted 1696 var den sidste, hvori nogen dansk præst var indviklet. Men 60 år efter denne tid har der på Sælland fundet en lignende historie sted, hvori endog to præster have deltaget, og medens mag. Biørn, der havde del i, hvad der gik for sig i Thisted, selv var en bedrager, vare begge de sællandske præster i god tro, da de tog et barnagtigt bedrageri for virkelig trolddom og behandlede det på en måde, som sikkert vilde have forbavset og forarget selv i den tid, hvis det var naturligt at tage sligt alvorligt.

En enke på Antvorskov amt, Sidsel Kristensdatter, havde trolovet sig med en karl, som hun blev ked af, og for at skræmme ham bort, fremstillede hun ved sine to døtres hielp, at en trold, som boede i en nærliggende høj, besøgte hendes hus. Dette blev almindelig bekendt, folk strømmede til stedet, og sognepræsten, mag. Otto

Ferslef, en gammel mand på 78 år, og hans søn, Chr. Ferslef¹⁾ blev tilkaldt og optrådte på den forargelige måde, som det nedenfor meddelte brev fra biskop Hersleb udviser. Amtmand Løvenørn lod optage forhør i Sagen og gjorde indberetning til kancelliet. Enden blev, at begge præster blev indkaldte for landemodet for at få en irettesættelse; de skulde endvidere afbede deres forseelse fra prædikestolen efter en af biskoppen affattet formular, og sognepræsten skulde bøde 20 rd. til enkekassen. Kvinderne bleve straffede, som amtmanden og biskoppen havde foreslaaet. Sagen er meddelt efter Sællandske tegnelser 1756 m. 517 og indlægene hertil. I disse findes amtmandens skrivelse, et politiforhør og biskoppens nedenfor meddelte erklæring.

Det er bedrøveligt og derhos ærgerligt, at sådanne tåbelige superstitioner endnu i vore oplyste tider skal høres, af mange tros og holdes for noget underligt og betydeligt, ja at folk i skarevis, og det ikke blot gemene folk, har været til højen og stedet for at bese dette vidunder og ville se og høre den forment trold eller pusling. Men det, som er det ærgerligste, er, at præsten, som skulde retvise andre, har troet det, styrket folket derudi og villet forsvare det som sandhed, nemlig mag. Otto Fersløff, sognepræst til Hyllested og Holsteinborg, og hans søn kapellanen Christian Fersløff; da faderen, en gammel mand, en mand, som vil passere for lærd, har ikke alene troet det, forsvaret det, ladet sig bruge derudi, men også ikke undset sig for til mig selv at indsende relation under sin hånd meget omstændeligen og altså skammeligere end enten denne amtmandens relation eller tingsvidnet²⁾,

¹⁾ Han blev 1772 sognepræst i Hårslev og Jellinge. † 1791. Wibergs præstehistorie.

²⁾ Det er ikke her biskoppens mening at sige noget ondt om amtmandens relation osv., men kun at præstens egen beretning

hvorledes de folk have søgt ham, hvorledes han haver ladet troldet stævne til sig i den hellige Trefoldigheds navn, hvorledes han er kommen, dog usynlig, hvorledes han har examineret ham, hvad troldet har svaret, at troldet, som han selv skriver, at være intet andet end den lede djævel, og dog skriver han, at troldet som en bytting eller skiftebarn er døbt i Kirkerup kirke NB. en døbt djævel! hvorledes troldet ved hans examen har kaldet sig et Guds barn og en Jesu tjener, hvorledes han har besvoret ham i Jesu navn, budet ham i den hellige Trefoldigheds navn at holde sig fra det hus og disse folk, han har plaget, hvorledes han har givet pigebørnene dråber ind contra incantationem, hvilke draaber han tillægger stor kraft og mener, at de også i denne sag har hjulpet, hvorledes han omsider har manet troldet hen til den arabiske ørken, og alt dette vil han bevise med skriftens sprog, som taler om markdjævla, skovtrolde etc. Jeg har så straxen skrevet ham et alvorligt brev til og skammet ham ud, at han som præst, magister, gammel mand, der vil hedde lærd, har således prostitueret sig selv og sin orden. Jeg har forbudt ham det allerringeste at befatte sig med den sag mere og reserveret ham, hvad straf ham kunde pålægges, når sagen engang kommer ind for Ds. kgl. Maj. Jeg har og straks tilskrevet provsten i herredet, at både han selv og alle præsterne skulle i prædiken og katekisation straffe slig superstition, dæmpe sådan snak og undervise gemene mand om slige historiers urigtighed og bedrageri.

Hvad moderens og de 2de pigebørns straf angår, da, som det er udenfor mit foro, kan jeg ikke andet sige, end at konferensrådets tanker ere lemfældige nok, sc. at moderen har vel fortjent at sættes i tugthuset på

viser, at han har båret sig meget skammeligere ad, end man efter denne skulde tro. Stilen i biskoppens brev er meget skødesløs.

Møen til arbejde, i det mindste et par års tid. Men de tvende ilde opdragne og slet underviste døtre, som ere anførte til så megen bedrageri og liderlighed, behøvede meget højlig at sættes i børnehuset på Kristianshavn til arbejde og tillige til undervisning i kristendom, indtil de kunde blive konfirmerede. Derimod præsterne, både den gamle mag. Otto Fersløff, så og den unge Christian Fersløff, som har været med i den ganske sag, har ladet sig bruge til at ride omkring og slå på højen 3 gange med sin ridepisk og byde i den herres Jesu navn troldet at komme ud og lade sig se, bør, om Ds. kgl. Maj. således allernådigst finder for godt, foruden en temmelig mulkt til enkekassen, indkaldes begge for landemodet og der offentlig sættes til rette, eller også at den gamle skulde selv i provstens nærværelse offentlig for sin menighed afbede den givne forargelse efter en foreskreven formular, men den unge indkaldes for landemodet, hvilket alt til Deres kgl. Maj.'s allernådigste godtbefindende indstilles af

Ds kgl. Maj.'s

Allerunderdanigste arveundersåt

og allerringeste tjener

P. Hersleb.

Kiøbenhavn d. 28. Oktober 1756.
